

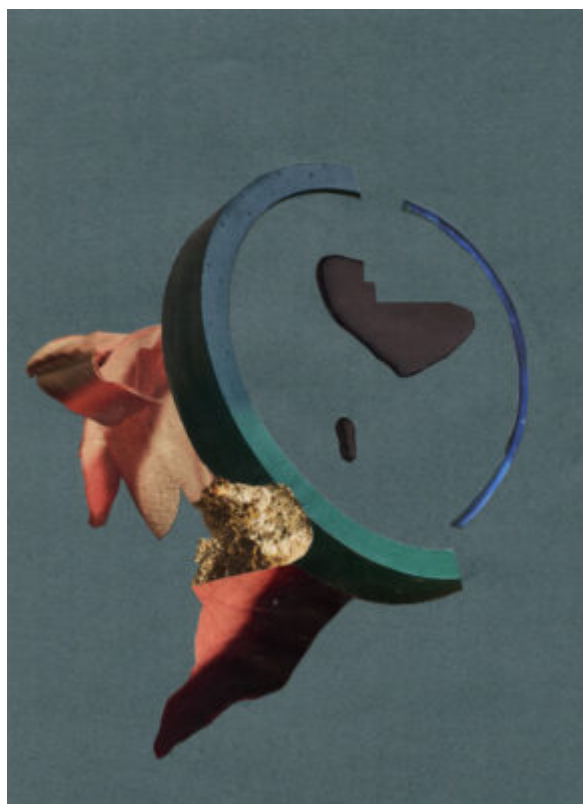
Marguerite Duras

quaderndelesidees.press/marguerite-duras/

July 25, 2021

La Marguerite Duras, dita oficialment Marguerite Donnadiou, va néixer el 4 d'abril de 1914 prop de Saïgon, quan Indoxina encara era una colònia francesa, i va morir als 81 anys a París. Fou una autora prolífica, amb més de quaranta novel·les, obres de teatre, articles i guions; una obra extensíssima de la qual només ens n'han arribat en català onze peces: vuit de narrativa i tres de teatre. Les primeres traduccions foren dels anys 60¹: la de Capmany d'*Un dic contra el Pacífic*² i *El marí de Gibraltar*³. La segona tongada, a mitjans dels 80, aprofitant que l'escriptora havia guanyat el Goncourt amb *L'amant*. Es va publicar aquesta novel·la autobiogràfica, traduïda per Marta Pessarrodona⁴, i dues obres de teatre (*Savannah Bay*⁵ i *Moderato Cantabile*⁶). Amb l'excepció de l'arribada d'*El teatre de l'amant anglesa* l'any 1996⁷ i els *Quaderns de guerra i altres textos* el 2008⁸, es va instal·lar un silenci editorial que es va allargar vint anys. Desconec les raons d'aquesta presència a sotracs, totalment irregular, al mercat literari en català, però a jutjar per l'esforç recent de tres editorials catalanes independents (LaBreu^{9,10}, Sidillà¹¹ i Club Editor¹²) hi ha esperança per pensar que estem en bon camí per esmenar-ho.

La Duras agrada perquè podria ser qualsevol de nosaltres. Va viure molt, va patir molt, va estimar moltíssim i es va castigar molt, també. És una dona de les acaballes del colonialisme, amb una mare amb qui no s'entenia i que va mig embogir quan es va arruïnar, estafada; un germà violent i un germà una mica retardat. Davant de la possibilitat d'escapar de la seva realitat, es deixa estimar per un hereu xinès molt ric i molt més gran. «Ningú deia res perquè l'amant xinès ens duia a menjar, i nosaltres menjàvem molt, no teníem ocasions per menjar coses com aquelles, tan cares.»¹³ El després no és més amable: se'n va a París, es casa, perd un fill, arriba l'ocupació francesa, es fa de la resistència, li empresonen el marit (l'home a qui ella estima però del qual ja no està enamorada, que ja s'ha ajuntat amb el seu millor amic), el marit torna del camp de concentració més mort que viu, ella el cuida, se separa, té un altre fill, esdevé alcohòlica, està a punt de morir, queda en coma, reneix i guanya el Goncourt. I tot això, d'aquesta dona calidoscòpica a qui la vida li passa per sobre, és el que trobem als llibres.



Imatge d'Imanol Buissan.

El seu cansament. La cruesa del món, també. La sornegueria. La comicitat i l'absurd. I la seva salvatge, perquè ella és fruit d'una infància salvatge, d'un caràcter salvatge, d'una guerra salvatge i d'uns quants amors salvatges.

Clàssicament les seves obres s'han dividit en tres grans cicles: l'indoxinès, l'indi i l'atlàntic. Al marge de les classificacions acadèmiques, jo més aviat diria, en una simplificació extrema, que la Duras és l'escriptora de l'amor. Sempre parla d'amor. D'amor i de desamor, de l'amor romàntic, de l'amor i del desig físics, de l'amor en el si de la família, de l'amor en totes les seves accepcions. I al voltant d'aquesta idea ho teixeix tot, ho analitza tot. A partir d'escenes de la vida quotidiana, moltes vegades amb una arrel autobiogràfica (és la reina de re-escriure i de re-escriure's i d'inventar-se), ens arrossega a un riu de pensaments i ens ensenya la deriva sublim que pot haver-hi darrere de l'aparent banalitat. Ens apropa a la solitud i al patiment de la gent que sovint es troba atrapada en un moment vital, aclaparada per les circumstàncies. La Duras inventa un estil que després de *Moderato Cantabile* anirà depurant, que serà copiat en bucle i que mai no serà igualat. Té un escriure com d'algú que està pensant en veu alta, com si escrivís per ordenar-se i entendre el món. Ella va dir que escrivia tal com li venien els pensaments, que era com si les coses l'ataquessin,¹³ i això es veu. És com si la Duras estigués plena de coses a dir, a transmetre, i de cop la seva obra fos això: un buidatge. Ella en diu «l'écriture courante, presque distraite», que corre, «la literatura d'urgència».¹³ Té pressa de dir les coses per no perdre-les. Té pànic a oblidar. A partir d'un primer text escrit a raig, hi passarà una vegada i una altra el ribot, n'empobrirà i suprimirà la gramàtica, en corregirà i despullarà la narració fins a deixar-lo deliberadament espatllat, cru i salvatge. La Duras és per llegir en veu alta. Predominaran les frases curtes, les pauses, les repeticions i l'oralitat, i el resultat serà fàcil de llegir i semblarà simple, però no ho serà. Serà com un ràpid en un riu, un corrent en un gorg que et xucla, amb frases que ens tornaran molt temps després, i amb la capacitat de generar emocions que ens perduraran en forma d'imatges impactants. Perquè la Duras és, abans que res, no pas escriptora, sinó *raconteuse*. En aquesta necessitat seva d'explicar històries, assajarà tots els formats, el cinema també. A partir dels rodats es nodrirà i tornarà enrere, en un anar i venir que l'ajuda a explorar tot de possibles versions, i que dona als seus textos una imatgeria que es queda a la retina durant molt de temps.

Fascinen els seus llibres tant com ella mateixa. La dona menuda que en les gravacions domina tot l'espai, la conversa amb totes les seves pauses, el somriure al marge de la seva boca de llavis fins, que obre poquíssim ensenyant les dents de dalt, i que riu «he he he he» amb una e neutra. Hi ha riures a moltes de les seves frases quan parla, i parla amb una entonació que dona una pàtina quasi infantívola, musical, a la seva veu baixa i ronca, gastada, que raspa. Parla com escriu, o escriu com parla: entretallada, sempre dient però sobretot callant. Els silencis ho són tot. Per a ella, que omple els textos amb allò que no es diu, però també per al lector, que hi veu l'oportunitat d'omplir-los, si se'n pot dir oportunitat perquè és quasi sense adonar-se'n que ho fa, esdevenint-ne part activa. És per això que probablement tanta gent s'ha sentit representada en els personatges de la Duras, que hi ha vist els seus trets: soc jo, la filla que vol fugir de la mare boja, i de l'avorrimet, i de la misèria; soc jo, el coronel; soc jo, aquest que ha

perdut el cap per un amor que ja es veu que no té cap mena de sentit i ho ocupa tot; soc jo, aquesta que viu aquest desig físic tan bèstia; soc jo, que estic així d'orfe; i per què no: soc jo, que bec massa quan estic sol; soc jo, que m'he deixat endur per la follia per salvar algú insalvable; que he fet coses indicibles per aconseguir-ne d'altres d'essencials, potser diners; soc jo, que m'he autodestruït; soc jo, que he enganyat, que he mentit; soc jo, que he patit així, que he perdut un fill o un company o he destruït un matrimoni, o no l'he sabut acabar quan feia molt que l'havia d'haver liquidat; soc jo, que he mig mort d'amor i m'he deixat endur.

Poca Duras tenim. Si no l'heu llegit, us podeu estrenar amb aquestes darreres publicacions. Mentrestant, esperem que n'hi hagi moltes més.



Imatge d'Imanol Buissan.

¹ Luisa Cotoner Cerdó, «Les traduccions al català de Marguerite Duras: radiografia d'una mancança». *Estudis de Gènere: Traducció, Literatura, Història i Comunicació* (Universitat de Vic). <https://publicacions.iec.cat/repository/pdf/00000194/00000066.pdf>

² *Un dic contra el Pacífic*, Edicions 62, 1965, traducció de Maria Aurèlia Capmany.

³ *El marí de Gibraltar*, Edicions 62, 1967, traducció de Carme Vilaginés.

⁴ *L'amant*, Edicions 62, 1985, traducció de Marta Pessarrodona.

⁵ *Savannah Bay*, Editorial Edhasa, 1986, traducció de Marta Pessarrodona.

⁶ *Moderato Cantabile*, Editorial Edhasa, 1986, traducció de Joan Casas.

⁷ *El teatre de l'amant anglesa*, Edicions de 1984, 1996, traducció de Carme Sansa i Jordi Dauder.

⁸ *Quaderns de guerra i altres textos*, Editorial Empúries, 2008, traducció d'Anna Casassas.

⁹ *La tarda del senyor Andesmas*, LaBreu Edicions, 2015, traducció de Marc Colell.

¹⁰ *El dolor*, LaBreu Edicions, 2019, traducció d'Arnau Pons i Blanca Llum Vidal.

¹¹ *La vida tranquil·la*, Edicions Sidillà, 2018, traducció d'Antoni Clapés.

¹² *La vida material*, Club Editor, 2018, traducció de David Ilig.

¹³ «Marguerite Duras dans “Apostrophes”». <https://youtu.be/s-2miauRQ4>

Ada Klein Fortuny

Si t'ha agradat aquest article i vols rebre informació dels pròxims que publiquem, envia'ns el teu nom i el teu correu electrònic.

He llegit i acceptat les condicions establertes en l'[avis legal i política de privacitat](#).



Ada Klein Fortuny

Ada Klein Fortuny és metge i treballa fent recerca. El seu debut literari va ser amb “La plaga blanca” (2020, L’Altra Editorial). Ha col·laborat amb paperdevidre.cat i amb L’espai d’art i creació Can Manyé en el projecte IN_CERT.